

Boo Miljö- och Naturvänner

2010-09-24

Nacka kommun
KF KS 2008/278 - 212
Planenheten, Nacka Kommun
131 81 Nacka

Samrådsyttrande över förslag till Kulturmiljöprogram 2010.

Boo Miljö- och Naturvänner har fått möjlighet att yttra sig över kommunens förslag till Kulturmiljöprogram 2010. Till vissa delar omfattar detta inte vår förenings verksamhet, utan är mera en fråga för Hembygdsföreningarna inom kommunen.

Dock ser vi till vår glädje att utredarna här ofta gjort sammankopplingar mellan Kulturmiljö och Naturmiljö. Beskrivningarna av kulturlandskapet och dess betydelse för det ”gröna kulturarvet” utgör en viktig del i ett helhetsperspektiv.

Vi uttalar oss kring förhållanden rörande Boo-delen av Nacka kommun.

I yttranden ang. förslag till Grön- respektive Kustprogram 2010 har föreningen (genom vice ordföranden Martin Larsson) skrivit:

” Boo Miljö- och Naturvänner anser att syftet med programmen är mycket positivt ! Båda programmen är dessutom välskrivna, innehållsrika och genomarbetade.

.....

Men det viktigaste är att kommunen lever upp till åtagandena i programmen samt tydligt visar att dessa dokument kommer att bli vägledande i den kommunala planeringen.”

Citatet ovan stämmer i allt, även vad gäller förslaget till Kulturmiljöprogram.

Endast digitalt material.

Ett problem har varit att vad gäller Kulturmiljöprogrammet, så har detta funnits tillgängligt endast i digital form. Med sina 221 sidor har det varit svårgenomträngligt och tidsödande att greppa väsentliga genomgående drag.

Vårt svar kommer därför att innefatta endast axplock, som vi funnit särskilt viktiga att kommentera. Vi har särskilt fokuserat på områden som vi vet står inför hot om stora förändringar.

Naturreservat Velamsund.

Det stora hotet här är det planerade stora och mycket höga nya Ridhuset, c:a 1.100 kvm enligt bygglovsbeslut, och nya Stallet c:a 400 kvm. Helt nyligen fick vi kännedom om att planeringen hade kommit mycket långt och att **strandskyddsdispens** var beviljad sedan nästan ett år tillbaka. Dessutom hade samtidigt **dispens från föreskrifter för Velamsunds Naturreservat** getts. Vi finner det mycket märkligt att detta kunnat ske utan att Boo miljö- och Naturvänner (eller annan remissinstans) fått möjlighet att avge något samrådsyttrande i dessa två så viktiga frågor. Vi har inte ens blivit informerade.

Det som i förslaget till Kulturmiljöprogram finns skrivet angående Velamsund under avsnitt FÖRHÅLLNINGSSÄTT (sid. 36) stämmer inte alls med de planer som är på gång att genomföras. I programmet sägs bl.a: *"Ny bebyggelse prövas med försiktighet. Eventuella nya hus anpassas till kringmiljö och landskapsstruktur vad gäller placering, skala, material och färgsättning. Områdets starka kulturhistoriska karaktär kräver särskild omsorg vid nygestaltning så att helhetsintrycket vidmakthålls. Gårdstunets "fägård" och "mangård" respekteras som två urskiljbara delar. **Herrgårdsparken med sina olika karaktärer och vegetation respekteras och vidmakthålls.** Sedan åtminstone 1800-talet har det funnits en strikt ordnad trädgård söder om herrgårdsterrassen samt en romantiskt anlagd park mot norr med oregelbunden struktur och exotiska trädslag. Skötsel föreskrifter för naturreservatet finns men särskild skötselplan för parken saknas och bör tas fram. **Strändernas natur och kulturmiljö kräver särskild hänsyn"**.*

Det nya ridhuset och det nya stallet sätter alla ovan nämnda tänkta förhållningssätt ur spel. Enligt underlag för bygglovbeslutet (17/2 2010) har nya Ridhuset en höjd om c:a 10,5 meter. Det är (vad vi kunnat utröna) 2,5 meter högre än övriga gårdsbyggnader. I förhållande till Långa raden ligger nya Ridhuset dessutom på en marknivå c:a 2,5 meter högre upp. Med sin storlek täpper nya Ridhuset igen sikten mellan de två vattnen – Insjön och Velamsundsviken och lägger Långa raden (Velamsunds äldsta byggnad) i skugga under vintermånaderna samt ger en påtaglig och i sammanhanget grotesk anblick även från sjösidan (riksintresse kust och skärgård). Detta är ingen "försiktig" förändring av den gamla herrgårdsmiljön. Tydligt finns också tankar på att "skära av" parkens sydöstra hörn för att därigenom försöka skapa en sorts ny öppenhet.

Det är inte mindre än en skandal att förstöra ”porten” till Naturreservatet på detta sätt. Man talar om att locka mera besökare, men har inte räknat med hur många man skrämmer bort. Vem vill en solig och kall vinterdag dricka varm choklad och äta god bulle i skuggade Restaurang Långa raden med annars gnistrade snö och is utanför fönstern?

Vilka intressen styr att ridintresset överskuggar allt i Velamsund och vad styr att handläggningen gått så snabbt och utan offentlig information om de viktiga förändringarna med beslut om strandskyddsdispens och dispens från föreskrifter för Velamsunds naturreservat?

Tollare

Även om det i programmet avgränsade folkhögskoleområdet (sid 55) - vad vi i dagsläget känner till – inte är utsatt för något direkt hot i sina inre delar, så är hela dess omgivning föremål för mycket **storskalig exploatering**, vilket kommer att påverka även området ur såväl Kulturmiljö- som Naturmiljösynpunkt. Den idag av skolan ägda Elevhemsvägen (södra delen av det inritade området) har ”tagits över” av NCC. Hur denna norrsluttning kommer att gestalta sig efter totalexploatering av större delen av Tollareberget ner mot sluttningen är mycket oklart. Kulturlandskapet kring Tollare gård blir utplånat.

Detta är ytterligare ett exempel på att helhetssynen på värdefulla Kulturmiljöplatser helt har förbisetts och målen i Kulturmiljöprogrammet blir svåra att uppfylla.

Stäket-Lännersta

Detta område hör till de s.k. ”förnyelseområdena” och det på sid. 85 angivna området ligger inom detaljplan W, som sägs komma på samråd under hösten. Samtidigt finns här förslaget ”Naturreservat Baggensstäket” (tidigare benämnt Naturreservat Saltstigen). Ärendet har varit på samråd tiden under juni 2010 – men är ännu inte antaget av MSN.

Det är mycket positivt att Kulturresevat Baggensstäket tillkommer och förhoppningsvis med en inriktning på såväl de stora Kultur- som Naturvärdena.

I Kulturmiljöprogrammets avsnitt FÖRHÅLLNINGSSÄTT (sid. 86) är det viktigt att ta fasta på bl.a. ”**Ny bebyggelse underordnas bebyggelse- och landskapsbild. Eventuella nya hus lokaliserar till främst befintlig bebyggelsegrupp och anpassas till kringmiljö och landskapsstruktur vad gäller placering, skala, material och försättning. Vägars karaktär respekteras i möjligaste mån. Vägnätet i området är en del av den historiska miljön, i vissa fall kantade av planterade träd. Strändernas natur- och kulturmiljö kräver särskild hänsyn. Strandmiljöerna är särskilt känsliga och kräver stor hänsyn vid åtgärder. Tomternas befintliga terräng och vegetationsförhållanden respekteras. Eventuella markarbeten görs med försiktighet gällande befintliga marknivåer och terrängförhållanden då terrasseringar, bergknallar och träd är allmänt viktiga för områdets karaktär. Tallarna är för**

*hällemarksterrängen karaktäristiska träd och vid skogsbryn och öppnare ytor finns även bevarandevärda lövträd. Alléträd utmed Djurgårdsvägen och ädellövträd på tomterna, särskilt i Lännersta är viktiga karaktärsdrag att beakta i miljön. **Byggnaders individuella arkitektur och tidstypiska drag respekteras. Tillbyggnader och tillägg får inte dominera.***”

Hela ovanstående (här förkortade) beskrivning är viktigt att planarkitekterna tar till sig och följer. Risken är annars att även denna del av Lännersta förvandlas till oigenkännlighet – något som hände med sydvästra Lännersta, där i princip inga drag från tidigare kulturhistorisk epok finns kvar. Enligt de kvartersdialoger som hållits i område W, så vill ett stort antal fastighetsägare stycka sina tomter i upp till 3-4 tomter. Om detta tillåts skulle inget kulturhistoriskt arv bli kvar.

När det gäller Kulturresevat Baggensstaket (Saltstigen), så finns här ett stort hot i och med att byggbolaget JM är ägare till stor del av marken och önskar bygga.

En notering som vi kan göra är att vid MSN:s senaste möte 22/9 har en fastighet beviljats strandskyddsdispens för att anlägga en grusad gångstig med nedgrävd dagvattenledning. Vi har ännu inte närmare hunnit sätt oss in i förhållandena vad gäller detta ärende. Dock är det ett observandum.

Avslutningsvis vill vi ge en eloge till utredarna som med stor noggrannhet dokumenterat Nackas Kulturmiljö och Kulturlandskap samt kommit med tydliga och klara rekommendationer och visat på en riktning hur Kulturmiljö och Kulturlandskap **måste respekteras i fortsatt planarbete.**

För Boo Miljö- och Naturvänner

Margaretha Josefson

Styrelseledamot

Liljekonvaljens väg 55, 132 45 Saltsjö-Boo. Tel. 08-715 15 36